RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2025 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ BA 18 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 173

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm.	6$00	3.00	1.50	0.50
Các tỉnh và Lào	6$90	3.50	1.75	0.60
Các công-sở	6$00	3.20	1.60	0.55
Ngoại-quốc	12$00	6.00	3.00	1.00
Mandat-poste	8.00	4.00	2.00	0.60
Mandat-poste Trung-kỳ và Lào	8.00	4.00	2.00	0.60
Mandat-poste Nam-kỳ và Cao-mên	9.00	4.50	2.25	0.75
Ngoại-quốc	12$00	6.00	3.00	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 250

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . . 0$10 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$10 la c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Gia-đình hạnh-phúc

(DƯ-LUẬN)

Gia-đình là nguồn gốc của xã-hội; gia-đình có bền vững thì xã-hội mới an-toàn; nếu gia-đình mà đổ xiêu thì xã-hội khó lòng đứng vững được. Đó là một lý tất nhiên. Vậy muốn cho xã-hội được an-toàn thì điều thứ nhất là phải giữ cho gia-đình được bền vững. Mà muốn giữ cho gia-đình được bền vững thì điều cốt-yếu là phải làm thế nào cho cái gia-đình hạnh-phúc được hoàn-toàn, không có điều chi khiếm khuyết mới được. Thật vậy, một cái gia-đình mà đã hoàn mất hạnh-phúc, mà đã hình như một chốn khổ sầu, một nơi chịu khổ, một cái gia-đình mà đã làm cho mọi người phải chán, chỉ muốn lánh xa, thì cái gia-đình ấy còn bền vững sao được, còn đứng lâu sao được? Chẳng kịp thì chầy cũng đến tan nát nghiêng ngửa mà thôi! Trong một xã-hội mà có lắm gia-đình ngửa-nghiêng tan-nát như thế, thì còn mong gì bình-yên, còn mong gì thịnh-trị nữa!

Nay ta cứ xét trong xã-hội Việt-Nam nhà thì thấy hình như phần nhiều gia-đình đang bị lay chuyển, cái nền xem như không được chắc chắn như xưa, nếu ta không liệu cách chống ngăn gìn giữ thì e có ngày sập đổ mất chăng! Thật vậy, trong quốc-dân ta ngày nay, nhất là trong các bạn thiếu-niên, hình như cho gia-đình là một cái vòng giam-hãm bó buộc lấy mình, chỉ muốn có dịp thoát ly ra được mới là vừa ý! Vì thế nên cái hạnh-phúc gia-đình thấy thường không được như xưa, có khi hình như mất hẳn, không có nữa. Điều đó rất là quan-hệ nhất là đối với những người biết trọng nghĩa gia-đình, đối với những người biết cái hạnh-phúc gia-đình là thế nào mà nay thấy kém mất cái hạnh-phúc ấy đó, tức là một sự khổ-tâm cho họ, cũng như người đã biết cái thú tự-do mà bỗng nhiên thấy mất tự-do hay thấy cái quyền tự-do của mình kém đi vậy.

Nay ta thử tìm xem cái hạnh-phúc gia-đình thường vì những nguyên-nhân gì mà bị suy kém đi, tưởng cũng là một cách giữ cho lắm gia-đình khỏi đến nỗi ngửa nghiêng tan nát, giữ cho xã-hội khỏi vì thế mà đến nỗi lung lay!

Trước hết trong một gia-đình muốn được cái hạnh-phúc hoàn toàn thì phải sao cho có vẻ thuận-hòa êm ái. Mà muốn được cái vẻ thuận hòa êm ái thì trong nhà cha con, anh em, vợ chồng phải thật lòng yêu dấu nhau, phải có lòng tin cậy nhau, bênh vực nhau mới được. Thật vậy, trong gia-đình mà cha mẹ đối với con có lòng từ ái, con đối với cha mẹ có lòng hiếu-thảo; anh đối với em có lòng che chở bênh vực, em đối với anh có lòng yêu mến nể vì; vợ chồng đối với nhau có lòng ân-yếm kính thân, trong một nhà mà được trên kính dưới nhường một niềm hòa-thuận như thế, thì còn gì sung sướng bằng, còn hạnh-phúc nào bằng nữa. Nhưng khốn thay, có lắm gia-đình thường không có cái vẻ thuận-hòa, mà chỉ hay sinh ra những cảnh nghịch: người trong nhà không thật lòng thật bụng với nhau, không có lòng thân ái nhau, không có ý tin cậy nhau, coi nhau gần như người dưng nước lã, như thế thì còn gì là hạnh phúc gia-đình nữa? Vì đâu mà hay sinh ra những cái nghịch cảnh nó làm cho gia-đình hạnh-phúc phải suy kém, phải tiêu-ma đi thế? Phần nhiều là tại những người trong gia-đình không biết khu-xử cùng nhau, hoặc vì danh, hoặc vì lợi, mà nỡ quên tình thân-thuộc máu mủ, không nghĩ đến cái hạnh-phúc chung mà chỉ chuyên làm về cái lợi riêng mình. Nào nhà thì mẹ chồng cay nghiệt với nàng dâu, nào nhà thì con dâu ngược hỗn với mẹ chồng! Nào là chị dâu em chồng hẳn học nhau, nào là con chồng đi ghẻ khích bác nhau, nào chị em dâu chênh-lệch cùng nhau, nào vợ cả vợ lẽ ghen ghét cùng nhau, v. v. Ấy cái hạnh-phúc gia-đình mất đi là vì đó. Lại còn những nhà được vợ hòng chồng: vợ thì cần-cù chăm chỉ, gia công buôn bán, hết lòng nuôi con, mà đức ông chồng thì ăn chơi phung phá, làm được đồng nào hết đồng ấy, không màng chi đến vợ đến con, có khi quá mê sắc đẹp mà đến nỗi sinh ra bạc tình, nhà như thế thì còn gì là hạnh-phúc! Lại những nhà được chồng hòng vợ: chồng thì chịu khó làm ăn, vợ thì xa-hoa hoang-phí, chồng làm được đồng nào thì vợ đem sài vào những sự vô-ích hết cả, nào cờ bạc, nào đồng bóng, chẳng màng chi đến việc tề-gia, chồng có nói lại giả mồm cãi lại, như thế thì gia-đình hạnh-phúc sao còn?

Ấy chính những cái nghịch-cảnh ấy nó làm kém, làm mất cái vẻ hòa-khí trong gia-đình, nó làm kém, làm mất cái hạnh-phúc gia-đình cho lắm người, nghĩ đáng phàn nàn thương hại! Nếu làm cho mất được những cái nghịch-cảnh ấy đi, đó tức là giữ được cái gia đình hạnh-phúc nghĩa là giữ được cái nền gia-đình cho bền vững vậy. Muốn thế ta chỉ trông mong vào sự giáo-dục, trước hết vào cái gia-đình giáo-dục, sau đến cái học-đường và xã-hội giáo-dục mà thôi, vì bởi nền giáo-dục ấy có thể giữ cho gia-đình bao giờ cũng có vẻ thuận-hòa êm-ái được.

Nhưng ngoài những cái nghịch cảnh đã nói trên kia, lại còn một nguyên-nhân nữa có thể làm giảm mất cái gia-đình hạnh-phúc đi được. Nguyên-nhân này không phải là thường có, nhưng tưởng cũng nên nói đến cho đủ để tìm cách ngăn ngừa. Nguyên-nhân đó tức là trong lắm gia-đình cha mẹ với con cái, vì học-thức khác nhau, vì giáo-dục khác nhau, mà tư-tưởng thường lắm khi phản-đối nhau, tình-tình thường lắm khi ngược-trái nhau, đó cũng là một cái mối làm cho mất cái vẻ êm-ái trong gia-đình đi vậy. Vì dụ trong một nhà kia, cha mẹ thì muốn giữ nguyên lề lối cũ, mà con cái thì quyết lòng xu-hướng về thói tục tân, thành thử cha mẹ muốn một đàng, con lại theo một nẻo, như thế bảo cha mẹ vui lòng sao được, bảo con cái thỏa chí sao được, gia-đình hạnh-phúc hà không vì thế mà giảm mất hay sao? Có lắm nhà vì cha mẹ con cái tư-tưởng không giống nhau, tình-tình không hợp nhau mà đến nỗi phải ly-tán, con ở một nơi, cha mẹ một nơi, tưởng cũng nên thương hại, vì không phải tội vì ai. Về cái nguyên-nhân này hiện nay nước nhà mới có đang vào cái thời kỳ xung đột nhau, thật khó làm cho mất được. Phải chờ ít lâu, bao giờ cho tân cựu điều hòa, không có điều gì trái ngược phản đối nhau thì mới mong không có cái cảnh cha mẹ con cái không cùng tư-tưởng, không cùng tình tình, mới mong cái hạnh-phúc gia-đình không suy-kém đi được.

Việc đó rất mong ở các nhà hữu-tâm cùng thế-đạo, làm sao cho gia-đình Việt-Nam được bền vững như xưa thì cái xã-hội này mới có cơ thịnh vượng được.

B. G.

Phần-mộ của các nhà trận vong trong buổi chiến-tranh mới rồi

Từ ngày đình-chiến đến giờ, bài-cốt các nhà trận-vong chôn ở miền mặt trận, cất đi các nơi đã nhiều, vì nhiều gia-quyến muốn xin đem bài-cốt thân-nhân về nơi quê hương bản quán cho được tiện việc viếng thăm trông nom, thì nhà nước cũng cho được như ý. Phần-mộ ở mặt trận cất đi nhiều, thì lại phải quy vai ba cái nghĩa-địa lại làm một cho tiện việc coi sóc. Cứ như biểu tổng-kê mới rồi, thì trong các miền mặt trận, hiện nay còn 547.000 cái phần-mộ, và ở các nơi khác về cuộc hậu-quản, có 88.629 cái. Ở nước Bỉ số phần-mộ trận-vong nước Pháp còn 41.144 cái. Ở bán-đảo Balkhans còn 26.619 cái. Ở nước Ý còn 1.592 cái. Phần-mộ trận-vong Pháp ở cả các nơi cộng là 705.000 cái. Ngoài số phần-mộ của chiến-sĩ trận-vong Pháp, hiện nay ở địa-hạt Pháp lại còn 601.382 phần-mộ của chiến-sĩ trận-vong Đức, chánh-phủ Pháp cũng tạm phải trông nom hộ. Tự khi soạn biểu tổng kê nói trên này, lại còn cất đi 106.656 ngôi nữa. Vậy trừ số ấy đi thì số phần-mộ chiến-sĩ trận-vong ở Pháp còn 1.220.000 cái và ở ngoại-quốc còn là 70.000 cái. Số người canh gác các phần-mộ cộng là 765 người. Chánh-phủ đã điều đình với 3.549 thị-xã về việc trông nom giữ gìn các phần-mộ ấy. Hội kỷ-niệm Pháp đứng lên trông nom 213 cái nghĩa-địa, còn các hội khác đứng lên trông nom 13 cái.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 16 décembre 1923

Động đất ở Colombie

Tin Bogota. — Hai thành Cumbal và Chile bị hủy hoại. Nhiều người chết và nhiều người bị thương.

VỤ THUỘC-ĐỊA

Bordeaux, ngày 17 décembre 1923

Quan Clémenceau bị thương

Quan Clémenceau đi xe ô-tô gặp sự rủi ro ở gần Saint Germain-en Laye, bị thương nhẹ.

Thuộc quốc Ấn-độ sắm binh khí

Thuộc quốc Ấn-độ đặt ở Thụy-điển một số binh khí đáng giá sáu triệu đồng tiền couronnes Thụy-điển.

Nước Đan-mạch sắm tàu bay

Chánh-phủ Đan-mạch đặt ở nước Pháp tám chiếc tàu bay kiểu mới.

Tại hội đồng Bồi-thường

Các đại-biểu của liệt quốc có chân trong hội-đồng Bồi thường đã bảo cho viên đại-biểu nước Hoa-kỳ rằng các đại-biểu định mời các đại-biểu nước Đức đến dự một cuộc đại hội đồng để xét việc chỉnh đốn số chi thu, và định giá tiền-tệ nước Đức.

Nước Đức với hội-đồng Bồi-thường

Chánh-phủ nước Đức xin hội-đồng Bồi-thường cho phép nước Đức trích trong số chi tiêu một số tiền để hoàn một trái khoản là 70 triệu dollars, rồi còn bao nhiêu tiền mới chi vào bồi-khoản. Trái khoản ấy nước Đức định vay của các nhà băng ngoại-quốc để chi vào các khoản lương-thực.

Việc trong hạt trú-binh

Tin Dusseldorf. — Tại các xưởng, các mỏ của các quan trú-binh trực tiếp thu lợi đến ngày 15 décembre được 1704 tấn than thường, 5745 tấn than cốke, 8.477 tấn than lignite, các số than ấy đáng giá 815 triệu quan.

Tin Coblence. — Các nhà kỹ-nghệ Đức chế đồ tơ lụa, nhưng đa vận vẫn để kỳ giao-ước xin nộp các sản vật để tính vào bồi khoản Giao ước ấy đến ngày 15 avril 1924 thì mãn hạn.

Tin Essen. — Các chủ mỏ định ba giá than.

Tin Dusseldorf. — Tư giờ nước Ý cũng sẽ chia phần về số than thu được.

Đại-tướng Degoutte công phép cho người Đức đến thăm những người bị giam trong hạt sông Rhur.

Các hội liên-hiệp thợ thuyền vẫn nhất định phản đối việc bãi cái lệ một ngày làm việc tám giờ.

Việc nước Đức

M. Marx diễn-thuyết tại một hội-đồng của các nhà báo ở Berlin có nói: nay phải tổn thiệt nhiều, mới bảo-toàn được cho nước Đức.

M. Stresemann thì phản-đối việc trú binh. Ông nói việc sông Rhur chưa giải-quyết xong, thì chưa có thể xét cải đảng lực của nước Đức được.

Không bao giờ nước Đức công-nhận việc trú-binh là hợp với luật pháp được. Nhưng nếu Đồng-minh có bản đến các phương-sách của Đồng-minh muốn thi hành để thu-biên các số tiền của người Đức ký ở ngoại quốc, thì chánh-phủ nước Đức cũng sẵn lòng ưng thuận.

Pháp Bỉ với Đức

Hai chánh-phủ Pháp Bỉ họp ý nhau về bức thư trả lời nước Đức. Bức thư trả lời sáng ngày mai sẽ giao cho nước Đức.

Nauen, ngày 6 décembre 1923

Bay nhanh nhất xưa nay

Phi-hành trung-úy William, nước Hoa-kỳ bay được 507 kilomètres trong một giờ. Hai tháng trước trung-úy đã bay được 429 kilomètres. Trung-úy chiếm khôi về việc bay nhanh nhất.

Tin Trung-hoa

Ngày 7 Décembre 1923

Tin Bắc-kinh

Tào-Côn viết thư cho Ngô-bội-Phu, bàn việc cấm các tỉnh không được bớt lương lại và chống cự phép bổ quan của tòa Nội-các.

Ngô-bội-Phu đòi kinh phí

Ngô bội-Phu đánh giây thép về Bắc-kinh đòi tiền phí tổn 2.000.000 đồng về việc sáng lập nha tuần-duyệt sứ; Vương-khắc-Mẫn (Tài-chính bộ trưởng) còn trù liệu, chưa giả nhời.

Vương-thừa-Mân muốn từ chức tuần-duyệt phó sứ

Vương-thừa-Mân được giây thép của Tào-Côn giả nhời, ngăn trở việc về kinh chúc thọ, có ý chú chừ chưa quyết, nghe đâu lại muốn từ chức tuần duyệt phó sứ.

Tài-chánh bộ xin tài giảm quan lại

Tài-chánh bộ kiến nghị xin tài giảm quan lại 900 viên, mỗi tháng bớt kinh phí 160 000 đồng.

Công-sứ đoàn định ngày hội-nghị

Công-sứ các nước định ngày 11 décembre hội ở dinh Công-sứ Bỏ đảo-nha, để bàn vấn-đề quan thuế và [illegible]

Quân Điền-tỉnh sang cứu Lưỡng-dương

Đăng-bản-Ân, Thân-bảo-Phiên và Lữ-xuân-Vinh nhân lúc liên quân đánh Đông-giang, thừa hư đem chiếm Lưỡng-dương, quân Điền-tỉnh được tin, lập tức kéo sang cứu Lưỡng-dương.

MỘT NĂM BƯU-ĐIỆN NƯỚC ANH CHỞ ĐI ĐƯỢC BAO NHIÊU THƯ TÍN

Năm ngoái, bưu-điện nước Anh nhận được, và phát đi 3.300.000.000 phong thư, 540.000.000 cái cartes postales, 1.500.000.000 tờ giấy in; và 173.000.000 tờ nhựt-báo.

Trong năm 1840 nước Anh mới có tem, thì số phong thư gởi đi cộng là 169.000.000 cái; tính ra gấp năm dân số nước Anh. Đến nay số phong thư tính tăng lên gấp hai mươi dân số. Nếu tính cả số cartes postales, số giấy in, số nhựt trình nữa, thì thành ra gấp 40 dân số. Đó là không kể số danh thiếp, vì nếu tính rẻ thì nhiều quá.

HÀI ĐÀM

Nhờ thế độc địa

— Gớm ghiếc! không nghĩ gì à? ngày ngày chỉ hài bạc! bài bạc! bết phân-thân lại ích-kỉ! Chết nỗi! đương độ đầu xanh tuổi trẻ mà không lo ngữi lấy cách lập thân, lăn lưa cho rồi ngày xanh, cơ-đồ này cũng đến hỏng mất thôi!!

Bà là mấy nhời của mợ ấm cản-dứt chồng.

Cậu ấm tuy ham chơi, song cũng nể nhời vợ mà rằng:

Ừ thì ngày mai mợ làm bữa tiệc lễ thần-minh, rồi tối sẽ tuỳ chơi bài bạc.

Mợ ấm tưởng thật, tấp tửng mừng thầm, ngày hôm sau liền làm bữa tiệc. Khi chén say rồi cậu ấm cầm đao chỉ gạch đất mà thề rằng:

Xin thần minh soi xét, có trước mặt mợ đây, từ rày về trước đã rồi, từ rày về sau, tôi mà còn chơi bài bạc nữa, thì hễ mặt giời lặn, tôi cũng đi.....

Phạm-nam-Kiều

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tiếng « nửa chừ nửa lòm » nên dụng thế nào?

Cái lệ dùng những tiếng nửa chữ nửa nôm, chẳng hay đi-truyền lại tự đời nào, mà hóa thành một thứ tiếng dở dang rất là khó chịu, vậy xin lược kể ra sau này, mong nhờ công-luận phán-đoán, xem thử nên dùng thế nào cho tiện:

« Tùy-theo » Tùy nghĩa là theo, sao lại còn đèo thêm tiếng theo nữa? Như trong những câu: « Tùy theo cái; tùy theo người; tùy theo lúc » v. v. có nên lấy tiếng « Tùng » thế cho tiếng « Theo » được không?

« Ở tại » Tại nghĩa là ở, sao lại nói ngược lại là ở tại? Có nên chỉ dùng một tiếng « Ở », còn chữ « Tại » thì để chỉ nghĩa: tại thế này, tại thế kia; như vậy có được không hay là phải nói « ở tại » thì nó mới chắc chắn rõ ràng cái « ở ». Thử nghe lời của ông quan kia hỏi tên dân: « Mày ở tại làng nào »; dân thưa: « Bẩm con ở làng X. »; « không! tao hỏi mày ở tại làng nào kia mà! », « bẩm con ở tại làng X » « ừ, được ». Nếu hai tiếng ấy phải cố kết theo nhau, mới thành câu chắc chắn, thì nên liệu làm sao?

« Nói trong » và « Trong nói » [illegible] nghĩa là trong, sao lại còn nói trong với trong nói? Như câu: « Ở trong một ngày » có nên bỏ bớt đi một chữ hoặc « nói » hoặc « trong » hay là « nói » phải có « trong » thì nó mới chắc chắn lời giao-ước. Như câu « Đi vào trong nội » thì có thể bỏ chữ « trong » đi, mà chỉ nói « Đi vào Nội » được không, hay là phải có « trong » mới chắc chắn? Hoặc là tại tiếng ta nói « Đi ra ngoài nội » là ra ngoài đồng », còn « Đi vào trong nội » là vào chốn cung cấm, cho nên phải dùng chữ « trong » mới phân biệt chăng?

« Hạ xuống dưới ». Hạ nghĩa là xuống hay là dưới, sao lại còn kèo cả dây ba tiếng mới thành được một câu? Bây giờ nếu muốn tránh cho khỏi cái tiếng bộ ba ấy đi, thì nên dùng thế nào?

« Thượng lên trên » (cũng hỏi như « hạ xuống dưới »).

« Bình lĩnh » Bình nghĩa là lính, sao lại còn kèm thêm vào làm chi? Còn nên dùng chữ nào chỉ một chữ được không?

« Sức lực » Lực nghĩa là sức, sao lại còn nói kèm, ma kèm ngược như thế? Có nên dùng hai tiếng ấy cho phân biệt ra không?

« Chưa vị tất » Vị nghĩa là chưa, tất nghĩa là ắt, hảo, là một tiếng chưa quyết; sao lại còn đèo thêm tiếng « chưa » đứng đầu nữa? Chưa là nhầm quá, nên bỏ quách cái chữ « chưa » đi, mà chỉ để hai chữ « vị tất » cũng là đủ nghĩa.

« Đợi bất đãi » Bất nghĩa là chẳng, đãi nghĩa là đợi, sao lại còn « Đợi bất đãi »? Đợi chẳng đợi, thì còn ra nghĩa lý gì! Câu này thật là nhầm quá, nên bỏ quách cái chữ « Đợi » đi, mà chỉ để hai chữ « bất đãi » cũng là đủ nghĩa.

(Cái câu « chưa vị quyết » cũng nên bỏ quách chữ « chưa » đi, mà chỉ để hai chữ « vị quyết » cũng là đủ nghĩa).

« Ký là » Ký nghĩa là là, sao lại còn kèm thêm là vào nữa làm gì cho nó thêm một cái đuôi; chữ ấy khi nào muốn nói như thế, thì chỉ cần bảo nói « ký-dị » hay là « ký quái »; còn như « Là ký » thì cũng nên nói « Dị ký ».

(*Còn nữa*) Phạng-Bình, Tourane.

MỘT NGƯỜI ĐÀN ÔNG CÓ THAI !

Mới đây ở thành Belgrade có một việc lạ lùng làm cho nhân-dân cùng các nhà khoa-học ở đấy đều phải lấy làm một việc kỳ dị.

Số là có một người đàn ông nhà quê năm nay hai mươi hai tuổi, có một cái bụng ở bụng đã lâu năm, cứ mỗi ngày mỗi to mãi lên, đến năm nay bụng to quá, và đau quá không chịu được bèn đến nhà thương ở Belgrade để xin chữa thuốc.

Ông giáo-sư Kostic mổ cái bụng ấy ra thì thấy ở bụng dưới có hai cái thai con trai. Một cái dài 25 centimètres, có sáu ngón tay. Một cái ngắn bằng nửa, cái đầu nhẵy nhẵy như nhựa, còn thân thể thì khô đét. Người nhà-quê mổ xong, chẳng được mấy bữa thì chết.

Hai cái thai ấy là thế nào, có phải là con của người nhà quê ấy không. Xét ra là hai cái thai cùng sinh trong bụng mẹ với bác nhà-quê ta, mà bấy nay vẫn bị giam hãm trong cái bọc ấy, chứ không phải là thai của người nhà-quê ấy sinh ra vậy.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tử-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCCCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu cổ trời kim luống chạnh lòng.
Nền đế nếp vương cơn mấy đợt,
Gió Nùng trăng Nhị trải bao đông
Trông lên gác Lý mơ dân hạnh,
Ngẫm lại bia Sùi nhớ bằng rồng.
Thời dẫu đổi thay phong-hội mới,
Cung tường đứng vững với non sông.

MCCCXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn đây đạo chẳng cùng.
Lạ mắt phồn-hoa bầm sáu phố,
Vững nền lễ-nhạc mấy muôn đông.
Bia đá môn đã danh còn tạc,
Gác dầu phai vàng cốt vẫn trong.
Linh phách thánh hiền chăng có thấu,
Tấm thành xin gửi bút nam-phong.

Trương-lễ-Mỹ
Thư-ký tòa Đốc-lý Hanoi

MCCCXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vẫn nguy-nga đạo vẫn sùng.
Nùng Nhị một vùng non nước cũ,
Cung tường mấy đợt lửa nhang nồng.
Xuân thu bao trải từ Lê Lý,
Lễ nhạc gây nên giống Lạc-Hồng,
Kia gặc Khuê-văn bia Tiến-sĩ,
Ai ơi vẻ đạo đứng mà trông.

Ngô-tường-Lân
3, Phố hàng Bạc, Hanoi

MCCCXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Mấy đợt cung-tường bát ngát trông.
Lễ nhạc nền khơi nề nếp Lý,
Văn-minh quả xứi nước non Hồng.
Còn gương nhật-nguyệt in dòng Nhị,
Vẫn cột đi-luân vững núi Nùng.
Tôn-giáo trời riêng hồn quốc-túy,
Sao khuê sáng vặc một vừng đông.

Ngô-tường-Vân
44, Phố hàng Bông, Hanoi

MCCCXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Qua Giám ai ơi đứng lại trông.
Sườn gác Khuê-văn hương gió thoảng,
Lòng bia Tiến-sĩ nét rêu phong.
Trải bao dâu bể thay thành quách,
Vẫn vững cung tường với núi sông.
Triều Lý mở mang nền quốc-túy,
Linh-nam mới rạng vẻ tiên rồng.

Nguyễn-man-Lộc
44, Phố hàng Bông, Hanoi

MCCCXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đây là mệnh mạch chung
Nhà Không cửa Chu triều Lý dựng.
Núi Nùng sông Nhị nước Nam trông.
Ba mươi hai tỉnh nơi bia biển,
Trải bốn triều vua chốn lễ đường.
Gặp hội văn-minh tìm dấu cũ,
Gác khuê còn đó bóng trăng lồng.

Nguyễn- Hộ
Thượng-ốc, Hà-đông

MCCCXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đền thánh xây từ Lý-thánh-Tông,
Thù Tứ nguồn chan tràn bể Quế,
Cung-tường cao vót chót non Nùng.
Trống chuông đất dội vang hồ Bạc,
Mưa gió trời lay vững trụ đồng.
Nam-Việt nghề nho nhà tổ đó,
Muôn đời luân-lý để-vương chung.

Phan-ba-Hăng, trợ-giáo
trường Biểu-chánh, Bình-định

MCCCXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo huy-hoàng ngửa mặt trông.
Chín nhận tường cao xây đất Bắc,
Ba tầng cửa rộng mở kinh Đông,
Văn-từ gây dựng từ vua Lý,
Quốc-tế đài lại với thánh Không.
Còn Nhị còn Nùng còn Khổng-miếu,
Quản bao Á-vũ lại Âu-phong.

Bùi-song-Hoàng, trợ-giáo
trường Phù mỹ, Bình-định

MCCCXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-chỉ là nơi thánh-miếu chung.
Cơ-sở vững bền ngoài đất Bắc,
Cung-tường cao vọi giữa miền Đông.
Quanh co trước mặt dòng sông Nhị,
Chất ngất sau lưng dãy núi Nùng.
Đạo cả càng trông càng thấm thoắt,
Mưa Âu gió Á vững như trông.

Ng-khắc-Nhượng, trợ-giáo
trường Phù-lương, Bình-định

Cuộc Đấu-xảo Canh-nông

(Tiếp theo)

Giống bò

Bò được giống Đông-pháp và giống lai chưa đến 6 tuổi và giống ở ngoài đem lại chưa đến 9 tuổi.

Bò Đông-pháp và các xứ lân bang :

Giải nhất 60 $	Trịnh-thị-Mỹ	
Giải nhì 40	S. A. F. C. Bắc-giang	
Giải ba 30	M. Lautard	

Bò tây hay là Ấn-độ :

Giải nhất không có		
Giải nhì 100 $	M. Borel	

Bò lai các giống :

Giải nhất 100 $	MM. Chardin	
Giải nhì 60	Ng-văn-Tiếp	
Giải ba 40	S. A. F. C. Bắc-giang	
Giải tư 30	—	

Bò cái chưa đẻ lần 10 tuổi đang có chửa hay là đang nuôi con.

Bò Đông-pháp :

Giải nhất 30 $	MM. Tac	
Giải nhì 20	Phu	
Giải ba 15	Doan	
Giải ba 15	Chê-ên	
Giải tư 10	Sandassingh.	

Bò Tây hay là Ấn-độ

Không có ai.

Bò cái lai các giống :

Giải nhất 100 $	MM. Chardin	
Giải nhì 70	Tuyên	
Giải ba 50	Hoan	
Giải tư 40	Delair	
Giải năm 30	Chiêu	
Giải sáu 20	Tiep	
Giải sáu 20	Borel	

Bò được non để tự ở nhà người có vật đem đấu, mà hãy còn răng sữa.

Bò Đông-pháp :

Giải nhất 15 $	S. A. F. C.	

Bò lai các giống :

Giải nhất 30 $	MM. Chiêu	
Giải nhì 25	Ngôn	
Giải nhì 25	Chardin	
Giải ba 20	Thong	
Giải tư 10	Borel	

Bò cái non để tại nhà người có vật đem đấu mà hãy còn răng sữa.

Bò Đông-pháp :

Giải nhất 15 $	MM. Delair	
Giải nhì 10	Bùi-v-Gia	
Giải ba 5	Cai-v-Thông	

Bò cái non ở ngoài đem lại hay là do những bò Tây, bò Ấn-độ mà sinh ra :

Giải nhất 30 $	S. A. F. C. Bắc-giang	
Giải nhất 30	Marius Borel	

Bò lai các giống :

Giải nhất 25 $	MM. Trinh-Ca	
Giải nhì 15	Lê-h-Chiêu	
Giải nhì 15	Borel	
Giải nhì 15	F. Lautard	

Bò cái con mua ở ra đã được 6 tháng, trừ ra giống Tây hay giống Ấn-độ đem vào thì không kể.

Giống Đông-pháp :

Giải nhất 30 $	MM. F. Lautard	
Giải nhì 20	Bùi-v-Cóc	
Giải ba 15	S. A. F. C.	

Giống ở ngoài đem vào :

Giải nhất 80 $	M. Borel	

Giống lai :

Giải nhất 30 $	MM. Phan-v Thêm	
Giải nhì 30	F. Lautard	
Giải ba 20	Cai-v-Thong	

Bò đức non (cách thức cũng theo như bò cái non) :

Giống Đông-pháp :

Giải nhất 30 $	MM. Delair	
Giải nhì 20	Trần-v-Ky	
Giải ba 15	F. Lautard	

Giống ở ngoài đem vào :

Giải nhất không có

Giải nhì 50 $	S. A. F. C. Bắc-giang	

Giống lai :

Giải nhất 50 $	MM. Delair	
Giải nhì 30	Dao-Han	
Giải ba 20	Ng-Viên	

Bò cái lấy sữa

Giống Đông-pháp :

Giải nhất 30 $	M. Borel	
Giải nhì 20	C. Lautard	

Giống ngoài đem vào :

Giải nhất 100 $	M. Borel	

Giống lai :

Giải nhất 50 $	M. Borel	

Bò cái lấy sữa của những người có môn bài.

Giống Đông-pháp :

Giải nhất 30 $	MM. Đỗ-v-Nhiêu	
Giải nhì 25	Vũ-đình-Che	
Giải ba 20	Ng-thị Nghiêm	

— Giống lai :

Giải nhất 50 $	MM. Cai-văn-Thong	
Giải nhì 4	Trịnh-văn Can	
Giải ba 25	Ng-văn-Tuyên	
Giải tư 20	Trần-Ngôn.	

Bò đực ăn thịt

Giống Đông-pháp :

Giải nhất 25 $	MM. Borel	
Giải nhì 20	Ng-văn-Biên	
Giải ba 15	Trần-v-Quan	

Giống lai :

Giải nhất 50 $	MM. Borel	
Giải nhì 30	Ng-văn-Hiền	
Giải ba 30	Ng-văn-Tác	

Bò Đông-pháp :

Giải nhất 25 $	Mme Ng-thị-Nghĩa	
Giải nhất 25	M. Bùi-viết-Chi	

(Còn nữa)

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	21 độ
15 giờ	22 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 18 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 55.

Thị giá quốc-trái. *Ngày 18 décembre 1923.* — 3 %. 53.6 0. — 5 %. 1915-1916 68.45. — 4 %. 1918 57.20. — 5 %. 1920 85.50. — 6 %. 1920 89.20.

Tàu chở thư sang Pháp. — Kể từ tháng giêng tây trở đi, các tàu chở thư sang Pháp sẽ định như sau này :

Ở Saigon chạy : Tàu *Paul-Lecat* 13 janvier.

Tàu *André-Lebon* 27 janvier.

Tàu *Amboise* 10 février ; tàu *Cordillière* 24 février ; tàu *Angers* 9 mars ; tàu *Chili* 15 mars ; tàu *Porthos* 29 mars ; tàu *Amazone* 12 avril.

Ở Haiphong chạy : Tàu *Affon* 10 janvier ; tàu *Odessa* 7 février ; tàu *Chantilly* 27 février.

Quan Toàn-quyền đi ngoạn cảnh vịnh Hạ-long. — Quan Toàn-quyền và Merlin phu-nhân định đến ngày thứ bảy 22 décembre thì ra chơi Đồ-sơn và ngoạn cảnh vịnh Hạ long mấy bữa.

Ngày tiếp khách của Merlin phu-nhân. — Merlin phu-nhân sẽ tiếp khách vào ngày thứ hai 7 janvier từ 17 đến 19 giờ.

Quan đại-sứ Hoa-kỳ đã tới nơi. — M. Schurman đại-sứ Hoa-kỳ tại Bắc-kinh đã tới Hanoi sáng hôm nay hồi 6 giờ cùng với phu-nhân.

Quan Thống-đốc Nam-kỳ và các quan Khâm-sứ Trung kỳ, Cao-mên. Quan Khâm-sứ Pasquier xứ Trung-kỳ đến ngày mai 19 décembre thì sẽ đi dượng bộ về Huế.

Còn quan Thống-đốc Cognacq xứ Nam-kỳ và quan Khâm-sứ L'Helgouarc'h xứ Cao-mên thì sẽ đáp tàu *Oedic* trở về Saigon.

Thuyên chuyển trong ngạch quan lại. — M. Đặng-trần-Vỹ tuần-phủ hạng nhất ở Phú-thọ nay bổ quyền Tổng-đốc Bắc-ninh thay M. Ng-Bách tổng đốc về hưu.

M. Ng-huy Tường, án-sát hạng nhất ở Hải-dương nay bổ quyền tuần-phủ Sơn-tây thay M. Ng-hữu-Ích về hưu.

M. Bùi-huy-Tiến, tuần-phủ hạng nhì tại Cao-bằng nay đổi về Bắc-giang thay M. Lê-thế-Vĩ tuần-phủ về hưu.

M. Lê-văn-Đính, án-sát hạng nhất tại Hà-đông nay bổ quyền tuần-phủ Phú-thọ thay M. Đặng-trần-Vỹ.

M. Ng-tất-Tế, án-sát hạng nhất tại Hà-đông nay bổ quyền tuần-phủ Cao-bằng thay M. Bùi-huy-Tiến.

M. Bố-dương-Thanh, án-sát hạng nhì tại Tuyên-quang nay đổi đi Hà-đông thay M. Lê-văn-Đính.

M. Vũ-Tuân, tri-phủ hạng nhất tại Thường-tín (Hà-đông) nay bổ quyền án-sát Tuyên-quang thay M. Bố-dương Thanh.

M. Nghiêm-thụy-Ứng, tri-phủ hạng nhất tại Từ-sơn (Bắc-ninh) nay bổ quyền án-sát Hải-dương thay M. Ng-huy-Tường.

M. Ng-bá-Tiệp, tri-phủ hạng nhì tại Hoài-đức (Hà-đông) nay bổ thường tá Hà-đông thay M. Ng-tất-Tế.

M. Đỗ-kiêm-Thiện, tri-huyện hạng nhất tại huyện Văn-lâm (Hưng-yên) nay bổ quyền tri-phủ Thường-tín thay M. Vũ-Tuân.

M. Trần-đình-Bính, tri-huyện hạng nhất tại Trực-ninh (Nam-định) nay bổ quyền tri-phủ Từ-sơn thay M. Nghiêm-thụy-Ứng.

M. Nguyễn quang-Riệu, tri-huyện hạng nhất tại Gia-khánh (Ninh-bình) nay quyền tri-phủ Hoài-đức (Hà-đông) thay M. Nguyễn-bá-Tiệp.

M. Ng-hữu-Lộc, tri-huyện hạng ba tại huyện Kim thành (Hải-dương) nay đổi đi huyện Gia-khánh (Ninh-bình) thay M. Nguyễn-quang-Riệu.

M. Nguyễn-Kỳ, tri-huyện hạng ba tại huyện Thanh-tri (Hà-đông) nay đổi đi huyện Văn-lâm (Hưng-yên) thay M. Đỗ-kiêm-Thiện.

M. Nguyễn-văn-Đào, tri-huyện hạng nhất tại huyện Yên-lão (Kiến-an) nay đổi đi huyện Trực-ninh (Nam-định) thay M. Trần-đình-Bính.

M. Phan-kế-Toại, tri-huyện hạng nhì tại huyện Yên-sơn (Tuyên quang) nay đổi đi huyện Yên-lão (Kiến-an) thay M. Nguyễn-văn-Đào.

M. Cao-đình-Ly, tri-châu hạng nhì tại châu Na-ri (Bắc-kạn) nay đổi đi châu Hà-giang (Cao-bằng) thay M. Nông-ích-Lương đổi về phủ Thống-sứ.

M. Nguyễn-hữu-Ích, tri-châu hạng ba tại phủ Thống-sứ nay đổi đi châu Na-ri (Bắc-kạn).

M. Đoàn-văn-Huy, thông-phán hạng nhì tại Cao-bằng quyền-tri-châu Hà-giang thì lại về chức cũ.

M. Bùi-ngọc-Hoàn, tham-tá phủ Thống-sứ hàm Hàn-lâm-viện thị-giảng học-sĩ (4.2) nay chiếu điều thứ 23 chỉ dụ ngày 7 juin 1923 được bổ tri-huyện hạng nhất tại huyện Thanh-trì (Hà-đông) thay M. Nguyễn Kỳ.

M. Nguyễn-ngọc-Chung, tham-tá tòa sứ Bắc-giang hàm Hàn-lâm-viện thị-độc học-sĩ (4.1) đổ đàu tri-huyện kỳ vừa rồi nay bổ đi huyện Kim-thành thay M. Nguyễn-hữu-Lộc.

M. Đặng-văn-Cận, hậu tuyển tri-huyện Hà-đông nay bổ tri-huyện hạng ba đổi hàm biên-tu và đổi đi huyện Yên-sơn (Tuyên-quang) thay M. Phan-kế-Toại.

Ngạch y-tế. — M. Bùi-huy-Định, thầy thuốc thi sai hạng ba nay được ngoại giả hạn một năm không lương, kể từ ngày 24 décembre 1923.

M. Nguyễn-xuân-Bái, thầy thuốc thi sai hạng tư lại được ngoại giả hạn thêm một năm nữa kể từ ngày 15 novembre 1923 trở đi.

Ông Bái hiện đang ở Paris theo học về khoa chữa răng.

Ngạch thú-y — M. Trương-văn-Phan, thầy thuốc thi-sai hạng năm ở Trung-kỳ nay đổi sang Ai-lao.

Rạp chớp bóng

CINÉMA-PALACE

Rue Paul-Bert, Hanoi

CHƯƠNG-TRÌNH

Từ ngày thứ tư 19 đến ngày thứ ba 25 Décembre 1923

Chiếu phim ảnh hiệu GAUMONT

PETIT HOTEL A LOUER

Cô France DHELIA và Gaston MODOT đóng trò rất khéo !!!

Ai-lao — Bản-quán được tin rằng đến ngày 25 tháng 11 ta này quan Châu Lê-xuân-Kỳ châu Lang-chánh sẽ làm lễ cải đám bà cụ tổ-mẫu và bà cụ thân mẫu ngài tại quí-xá châu Lang-chánh. Vậy bản-quán xin có lời chia buồn cùng quan châu và quí quyến.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Án cấp tiền của chủ. — Ng-thị Mùi đi khâu, nhân chủ đi vắng có bỏ quên cái ví tiền ở nhà mở ra ăn cắp mất 40 p.. Trước cãn chối, sau nhận chỉ ăn cắp 1 p. mà thôi. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt Ng thị-Mùi 3 tháng 1 ngày tù. Tòa Thượng-thẩm y án, nhưng cho được hưởng án treo vì thị ấy năm nay mới có 16 tuổi và trước chưa can án lần nào.

Biệt xứ chung thân. — Ng-chí-Nhàn phải tòa án Trùng-trị Hanoi phạt 4 tháng tù tội ăn cắp và du dãng và Trần-v-Kế phải phạt 4 tháng tù về tội ăn cắp và hết hạn tù thì hai tên ấy phải biệt xứ chung thân ví trước đều đã can án nhiều lần cả. Tòa Thượng-thẩm y án phạt hai tên ấy.

Án trộm. — Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Lê-v-Lai và tên Chu-văn-Mễ mỗi tên hai năm tù về tội cạy cửa vào nhà người ta ăn trộm đồ đạc. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Lai và giảm tội cho tên Mễ xuống một năm tù, vì tên ấy năm nay mới có 17 tuổi và trước chưa can án lần nào.

Tòa còn xử nhiều việc nữa, song toàn là những việc đụ-dãng, thuốc-phiện và rượu lậu cả.

Hỉ tín. — Bản-quán được tin mừng rằng đến ngày 27 décembre, quan nguyên Án-sát Đỗ-Các tỉnh Bắc-ninh sẽ làm lễ thành hôn cho lệnh lang là M. Đỗ-Khải thầy thuốc tỉnh Bắc-ninh kết duyên với cô Trần-thị-Nho là lệnh-ái quan phủ Trần-nhật-Inh phủ Đoan-hùng (Phú-thọ)

Bản quán có lời mừng tân lang và tân giai nhân.

Giúp các nhà bị lụt. — Số tiền quyên được về việc trợ cứu các nhà bị lụt đến nay cộng được 45.000 đồng. Trong số ấy thì quan Thống-sứ đã gửi cấp cho các tỉnh như sau này :

Hưng-yên	19.000 đồng
Bắc-ninh	14.000 —
Bắc-giang	6.000 —

Vậy hãy còn lại 5.0.0 đồng và chưa kể cái số đã thu được trong cuộc hội mở tại Hội-chợ đêm chủ-nhật vừa rồi.

Bản-báo có nhận được một bức thư ở Vân-nam gửi về nói rằng các qui quan và người đồng-bang ở bên ấy cũng quyên giúp các nhà bị lụt tất cả được 1035 đồng bạc Vân-nam, số tiền ấy đã do quan Lãnh-sự Vân-nam gửi về chính-phủ Bắc-kỳ.

Đường mấc nghiền. — Đường Tuyên-quang nay đang sửa lại nhiều, cho nên ô-tô không đi lại được trong khoảng 12 ngày từ kilométre 28 đến 58.

Các binh lính biết vận máy ô-tô. — Những binh lính Annam biết vận máy ô-tô, trước đã tòng-quân tại Pháp rồi ma đang nghỉ ở nhà đợi mãn khóa hoặc là đã mãn khóa rồi thì có thể lại được tái đăng. Vậy ai tính nguyện thì cứ đến xin tại sở mộ lính ở Hanoi đường Maréchal Joffre (phố Cửa đông). Những người xin tái đăng có lẽ trong sau tháng đầu năm 1924 thì được sang Pháp, không thì nội trong sau tháng cuối sẽ khởi hành.

Điều lệ thành-phố. — Quan Đốc lý thành-phố vừa mới ký nghị-định sau này :

Khoản thứ nhất. — Đoạn thứ nhất về khoản 28 trong tuần-cảnh điều-lệ ngày 18 mai 1915, phu thêm như sau này : « Cũng cấm không được giàn, « buộc hay là đóng đinh những giấy « yết thị, giấy cáo-bạch, bảng cáo-bạch « cùng là các giấy bảo-cáo khác vào « những cây cối. Những cột sắt, cũng « cấm không được làm như thế.

Khoản thứ 2. — Quan chánh Tuần-cảnh chiếu nghị thi hành.

Hội Quảng-thiệu — Đại-hội-đồng năm 1923 — Đến ngày chủ-nhật, 23 décembre 1923, hội Quảng-thiệu họp đại-hội-đồng thường-niên tại công-quán hội Tri-tri, phố hàng Quạt, Hanoi. Đúng 1 giờ 1/2 chiều ngày ấy khai nghị để xét công việc hội trong năm 1923 và bầu các viên chức Trị-sự để coi việc hội năm 1924.

Giấy đại đã gửi lại hội-quán hội-viên riêng từng ông một; e rằng nhỡ ra thất lạc nên đăng vào báo-chương này để nhắc lại bản hội hội-viên đều biết.

Ban Trị-sự hội Quảng-thiện lại cáo.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói.	0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói.	0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kèm, mỗi hộp hai mươi điếu.	0 . 20

3697

Cái nạn hằng ngày. Sáng 16, hồi 10 giờ có một cái xe độc-mã đi đến ngã tư đường Carnot và phố hàng Bún thì dụng phải một cái xe sắt trong có một người lính pháo-thủ Annam ngồi. Cái xe sắt bị đổ thì người lính ngã xây xát cả đầu gối.

Mất cắp tại Hội-chợ — Một người đội Tây ở Nam-định lên chơi Hanoi trình sở Cảm rằng bị mất cắp một cái ví da đựng 50 đồng bạc và các giấy vật tại trường Hội-chợ.

M. Guillaume Maurice phó thanh-tra sở Nông-chính trình rằng mất trộm một cái ví da đựng độ 65 đến 70 đồng cũng tại trường Hội-chợ.

Ai có mộ để ở đất của chùa Thái bình ? — Ai có mộ để ở đất của chùa Thái-bình (Hoàn-long) đã lâu năm nên mai đến mà cất đi, hạn trong ba tháng kể từ ngày 1 tháng 11 ta này trở đi. Nếu hết hạn ấy nhà chùa cứ không cất đi thì nhà chùa sẽ bốc mà quy vào một chỗ cho rộng đất.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Làng An-tràng sắp lập học-đường mới. — Làng An-tràng vốn là một làng giàu có tiếng trong huyện Chương-mỹ cũng như làng Cự-đà ở huyện Thanh-oai, về đường cựu-học, xưa kia cũng có tiến-bộ it nhiều, nhưng về đường tân-học thì chỉ vì nỗi khi xa-xôi khuất-nẻo quá, nên chi bấy nay những nhà hiền học nếu muốn cho con em được mở mang trí-thức bằng người, thì phải tiền lưng gạo bị đi cầu học ở các nơi xa, ắt cũng phải rước thầy tư-thục về nhà mà học tập ; thành thử cái phiền-nhiễu-khổ thì bội, mà cái ích-lợi thu-hoạch rút lại cũng chỉ được một vài. Những người huynh-trưởng trong làng có chút quan-niệm về cái tiền-đồ tri-thức của con em, tuy vẫn hằng để tâm lấy việc ấy làm lo ngại, và vẫn muốn cố-kiếm lập riêng một cái học-đường cho con em ; song vì nỗi lăng tiếng rằng làng giàu mà phần nhiều là giàu về tư-sản, chứ thật công-sản cũng chưa lấy gì làm giàu ; bởi vậy cái vấn-đề lập học-đường ở đây vẫn là một vấn-đề khó giải-quyết vậy.

Nay nghe đâu quan huyện Vũ-ngọc-Thủy huyện Chương-mỹ cũng biết rõ cái nỗi khó khăn ấy của làng An-tràng, và cũng sẵn lòng giúp dân đó về việc lập nhà học, nên ngay từ độ trước, quan huyện đã hứa với dân sẽ xin với công-quỹ hàng tỉnh giúp cho một món tiền khá lớn trợ-cấp để mà lập học-đường. Món tiền trợ-cấp ấy nghe đâu nay đã xin được rồi ; dân An-tràng chỉ còn phải phụ vào 7, 8 trăm nữa là lập được cái học-đường ba lớp rất khang-trang lịch-sự. Bởi vậy mấy hôm nay, người ta đã thấy các dân anh làng An-tràng rục rịch về sự xếp tiền và sắp sửa chỗ vườn Cầm ở cạnh Văn-chỉ làng đó để lấy chỗ lập học-đường nay mai. Ai nghe tin ấy cũng lấy làm mừng cho lũ thiếu-niên ở vùng đó từ nay có chỗ mà khai tâm khai trí, dưỡng tính dưỡng tình, không phải thiệt-thòi và vất-vả như trước nữa.

Còn bọ-xít không ? — Cái nạn bọ xít làm hại lúa vụ tháng mười vừa rồi, về vùng làng Nhân-đạo, Nhân-huệ, Cổ-bần, Y-sơn (Mai-lĩnh) và Đoài, thì nay quả đã hết sạch rồi. Nghe đâu dân các nơi bị hại đã lập xong cuộc điều-tra rất đích về cái hại đó để trình quan trên đàu đấy cả, chỉ còn mong ở sự cứu-trợ mà lượng bà hải các quan trên đoái thương cho đó thôi.

Nay cứ như tin mấy người về vùng châu-thổ bên kia sông đây nói thì ngay khi những toán bọ-xít nó thôi làm hại lúa mà bay sang bên kia sông như lời bản-báo đã báo trước, thì nó cũng làm hại thêm một it lúa lốc với ít rau, mía ở bãi nữa thôi. Nhưng được một điều rằng nó không làm hại đỡ quá như bên đông ; nó chỉ hại loáng thoáng một đôi chòm rồi lại bay đi phương khác. Vậy chẳng hay bây giờ thì có đâu còn bọ-xít nữa không ?

SƠN-TÂY

Mông-thường hội-tinh. — M. Lê-hữu-Hiến (phó quản) người làng Liên-chiểu, tổng Phù-sa, huyện Phúc-thọ mới đây mông ơn trên được thưởng Long-bội-tinh (médaille Dragon) Vì ông có công sang tổng chỉnh bến qui-quốc trong mấy năm trước đây. Năm ngoái ông đã được thưởng hàm *Tín-nghĩa-đô-úy* trật tùng tứ phẩm. Nay lại được ân thưởng như vậy thật là đích đáng lắm.

PHÚ-LÃNG-THƯỢNG

Chết vì ngã ngựa. — Hôm 15 tây vừa rồi, có một người ở phố Thọ-xương cưỡi ngựa từ Phủ-lạng lên làng Dĩnh-kế ; lúc đi đường ngựa phi mau quá đến nỗi người ngồi ngựa ghìm lại không kịp, bị ngã lộn xuống đất. Vực về nhà được vài giờ thì chết.

Chẳng đậu. — Đã mấy hôm nay, các học-trò trường Pháp-Việt và các trường tổng-sư gần tỉnh lỵ đã đi chúng đậu rất đông, vậy ba con ở tỉnh hoặc ở nhà quê ai chưa chủng nay chủng đã lâu nên đi chúng ngày kẻo một năm có một lần mà chỉ về vụ nay thôi.

Xem trong 100 ba. cái thơ nước

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các người quyết báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả từ 30 Tây đến hết mỗi kỳ báo mua thì gửi tiền cho bổ, ông có tiền gửi theo giấy mua thì văn-quán không trả lời. — Mua báo lời dành từ tiền hoặc những giấy bằng tây trở đi cho gọn.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thị không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời chỉnh phê rằng :

Chiếu nay đem được phòng của MONTÈS qui lắng, có chỉ nên một thứ rượu bổ để tặng ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước tạo phẩm thứ gửi cho qui được phòng chế-tạng để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

內閣奉
欽此
敕諭
朕覽
爾所
進藥
酒甚
好可
嘉獎
特諭

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiên-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bản báo này.

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.

Và lại savon nầy tiện lắm, gì người ta đang mỏ lời cùng, không bỏ chốc nào, mà lại lâu gần bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.

2 f. 00

HÒA BÌNH

Một con lợn rừng to. — Cách mấy hôm trước, quan làng xã Kẹ sơn đi săn bắn một lúc được luôn 3 con lợn rừng, có một con đã thật to; đến hôm mồng ba ta mới rồi, lại bắn được một con nữa lại to hơn hẳn cao 3 thước 5 tấc bề dài hơn 5 thước. Người ở đấy nói chưa từng thấy con nào to như thế bao giờ.

Lúc mới vào đuổi thì con lợn lấy quày đầu định kháng cự lại, bị luôn hai phát trúng vào đầu, mà nó cũng chưa chịu chết, lại chạy ra phía ruộng lúa để định đánh giã người, song những người đi săn, họ cùng xúm nhau lại bắn tới 40 phát vào mình nó mới chịu chết, khi nó chết phải 48 người mới khiêng nổi nó!

Lương-ngọc Doanh lại cảo

NA-CHAM

Xe-lửa chậm. — Độ này không ngày nào là xe lửa không chậm, hôm kia cũng chậm ngót ba giờ đồng hồ, giời hanh gió buốt lại thêm sương muối xuống như mưa, người nào người nấy đón được chuyến xe lên thật là khổ, vừa rét vừa run, nói không ra tiếng, chân chẳng buồn đi, thế mới biết cái cảnh mùa đông trên này khổ thật!

VIỆC KINH-ĐÔ

Voi rụi. — Mấy hôm nay ở Kinh-thành ngày nào cũng thấy người ta kéo nhau nó nức đi coi voi rụi. Nguyên con voi này là một thứ voi to nhất ở Kinh-đô mà nghe đâu nuôi từ đời Tự-đức đến nay, cho nên đã già lắm, đôi cái ngà dài và to vô cùng. Mấy tháng trước nhân đau một cái mụt rõ to ở về chân sau bên trái. Đến nay đã trót hơn tháng mà mụt không vỡ mủ, cái chân sưng to, nên càng ngày càng đau lắm, làm cho voi phải bỏ ăn uống mà nằm hẹp chỗ không đứng được; đến nay càng ngày thêm nặng, thế không sống được nữa. Các viên chức quản đội ở trong vệ kinh-tượng biết rằng không thể cứu được, mà nếu để cho voi ấy chết tại trong tàu lượng thì không lẽ khiêng ánh ra được và chôn cất khó lòng, mới đặt hương đèn mà khẩn nơi bàn tổ và lại đặt khẩn trước mặt voi để xin bỏ ra ngoài mà chết. Quả nhiên, con voi đã suy nhược như thế mà lết ra ở nơi trước bàn thờ tổ rồi gắng gượng dứng lên ba chưa cúi đầu ngúc trước bàn tổ bốn ngúc, rồi bò ra ngoài vạt đất trống nằm hẹp xuống mà rên. Liền trong hàng đội vàng y lời sắc truyền ra thì đã cưa đổi cái ngà đem nạp kho, còn cái xác chưa chết thì vẫn nằm đó.

Khá thương thay, chỉ có một vài lắm cốt rách cũ đuy ở trên thân voi, giữa đáp đất bùn lấy lạnh lẽo bần do nằm đó mà thỉnh thoảng cựa cậy đôi chút để chờ chết.

Ấy là một thớt voi khôn ngoan, hiểu ý người, đến lúc gần chết cũng còn cái cảm giác có tình nghĩa để thương, nên người ta mới đón khắp gần xa rủ nhau đi xem đông đảo như thế, voi có tánh khôn hiểu ý người để tập để dạy là cái tánh thường của loài ấy, chớ chẳng phải có điều gì nên bịa thêm huyền-dị.

Cách trăm năm về trước ở Kinh-đô ta có đến hơn sáu trăm thớt voi, trong đó voi ấy có lắm thớt voi đã có công lao đi đánh dẹp, lại đã được vua phong cho đến chức quận-công. Đến nay còn để lại các nơi đền miếu thờ voi linh hiển lắm, bốn mùa hương khói vẫn nghi-ngút luôn.

Nay nhân thớt voi nầy gần rụi đã thấy có kẻ đem hương hoa phẩm vật đến cúng cấp dong lắm. Điều ấy tưởng cũng thêm một sự dị-đoan vô-ích mà thôi.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Tăng thuế điền-thổ. Kể từ sang năm trở đi, các hạng thuế thuộc về điền thổ sẽ tăng lên như sau nầy: Nhất hạng điền hay là thổ mỗi mẫn tăng 0p50; nhị hạng 0p40; tam hạng 0p30; tứ hạng 0p20; hay là 0p.10. Như vậy thì cả tỉnh Thừa-thiên, mỗi năm sẽ tăng lên ước chừng hai vạn đồng.

Một người lái thuyền có trí dũng — Ngày hôm kia, trong khi thành lịnh trời nổi cơn gió mưa dữ tợn, có một chiếc thuyền chở khách từ chợ Mỹ-lợi qua Câu-hải, khi thuyền đang đi giữa dầm, thì gặp trận gió sóng nổi rất to, chiếc thuyền gẫy bánh lái quay tít giữa dòng, nước đã tràn qua mạn thuyền, cảnh trạng lúc bấy giờ rất là nguy ngập; người trong thuyền không ai chắc là còn được sống nữa. Nhưng có chú lái rất giỏi, không ngã lòng chút nào, chỉ còn có cái chèo lái để chống chỏi, vừa chống chỏi lại vừa đẽo một cái chốt để chữa lại cái bánh lái gẫy, khi chữa xong cái bánh lái, thì lại gặp buổm lái được vững vàng đưa được bọn hành khách đến bờ bình an vô sự, ai ai cũng khen chú lái có trí dũng lại vừa bền lòng.

Thời-tiết. — Không có năm nào mà như năm nay. Vì rằng suốt cả mùa thu đến nay là đầu mùa đông rồi, mà cả tỉnh Thừa-thiên chỉ có một cái lụt nhỏ-nhỏ mà thôi.

Thường năm nào cũng vậy, hễ từ cuối xuân đầu hạ, là trời nắng khét, mà năm nay lại mưa gió mát mẻ, rồi qua đến cuối thu đầu đông, lại là tiết cứ hễ dầm gió bão mà năm nay lại tăng tạnh, tuy có mưa nhưng cũng ít thôi.

Những nghề trồng trọt và sinh nhai của tỉ dân, cũng không vì đó mà sinh ra điều gì ngăn trở khó khăn cả. Như vậy đầu thời-tiết có cảnh cải mà khí-hậu được điều hòa, há chẳng nên mừng ru?

TOURANE

Giúp các nhà bị lụt ở Bắc-kỳ. — Cuối tháng septembre 1923, những người Bắc kỳ ngụ tại Tourane đã xin được phép quan Khâm-sứ Trung-kỳ lập một Hội-đồng tổ chức cuộc lạc quyên để góp một phần nhỏ mọn vào việc giúp các nhà bị lụt ở Bắc-kỳ.

Hôm 30 novembre 1923, cuộc lạc quyên đã hoàn thành, tiền quyên cùng sổ sách hội-đồng chúng tôi đã để lên quan Đốc-lý Tourane xin ngài chuyển ra Bắc-kỳ rồi.

Vậy xin có lời cảm ơn các ông các bà đã đem lòng từ thiện giúp đỡ người đồng chủng cấp phải thủy tai vừa rồi.

Hội-đồng trị-sự lại cảo.

MM. My-liên 10p ; Ng Chiểu, 5p ; Ba phán Dương, 2 p. ; Bà Ba, 1 p. ; Hai-Lư, 2 p ; Mme Ngọc. 1 p. ; Tuệ, 0 p. 20 ; Đinh-v-Đượe, 1 p ; Ng-văn-Cương, 5 p., Hoàng-v-Vinh, 3 p., Ng-v-Giục, 0 p. 50 ; Trần-v-Yên 0 p. 50 ; Vũ-bá-Quế, 2 p ; Đặng-đình-Hòe, 2 p. ; Phạm-văn-Cẩn, 1 p ; Ng-bạch-Liên, 1 p ; Ngô-vi-Thắng, 1 p ; Ng-đình-Phúc, 1 p. ; Ng-v-Chương, 2 p ; Lê-đình-Kế, 3 p. ; Đỗ-huy Quỳnh, 2 p. ; Lê-đức-Hoạt, 3 p. ; Khúc-v-Lược, 1 p. ; Đặng-v-Tế, 2 p. ; Vũ-như-Cương, 2 p. ; Tô-như-Giác, 2 p. ; Mme Tâm Huấn, 1 p. ; Đàm-quang-Giữa, 2 p ; Đặng-sỹ-Xương, 3 p. ; Ng-quang-Chung, 1 p. ; Phan-phúc-Thành, 2 p. ; Ng-bá-Lộc, 1 p ; Ng-đức-Hữu, 2 p. ; Ng-tri-Ninh, 1 p. ; Ng-Viêng. 2 p. ; Cao-manh-Khuê, 2 p ; Phạm-trung Chẩn, 2 p. ; Ng-thị-Bé, 5 p ; Phạm-đức-Quang. 5 p. ; Đoàn-v-Khánh, 1 p ; Ng-v Dục. 1 p ; Hoàng v-Lý, 2 p. ; Đỗ thị Lan, 1 p ; Ng-thị Hai, 1 p ; Trịnh-bá-Doãn. 1 p. ; Ng-hữu Lộc, 1 p. ; Đào-công-Kinh, 3 p. ; Mme Tôn-thất-Quán, 1 p. ; Ng-đình-Kinh, 2 p. ; Đặng-v-Ý, 1 p. ; Trần-văn-Khôi, 1 p. ; Hoàng-v-Lý, 0 p. 5 ; Hà-v-Côi, 0 p 5 ; Hồ-v Ý, 0 p. 50 ; Ngô-tiến-Lâm, 1 p ; Ng-v-Cát, 1 p ; Trương-v-Hào, 0 p.5 ; Ng-v-Lang, 1 p ; Trần-tiến-Hữu, 1 p. 5 ; Ng-v-Dang, 0 p.50 ; Ng-v-Năm, 0 p 30 ; Đỗ-đức-Hai, 0 p. 50 ; Hà-nhân-Chinh. 0 p. 50 ; Đặng-trần-Anh, 3 p. ; Vũ-như-Kim, 1 p ; Phan-cao-Đoán, 5 p. ; Kiều-xuân-Quảng, 1 p. ; Nguyễn-v-Công,

(Xem trang thứ tư).

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 18 décembre 1923

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

Mối nỗi oan ngày thêu cửu trùng,
Còn e sống sót đứa gian hùng.
Bức tranh nghiêng nước đem dâu tả.
Giấc mộng trêu người nói chẳng cùng.

Tối thứ tư 19 décembre 1923

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

(Liên hồi)

Giấc già xui khiến cuộc bình đao.
Để thiệt Chiêu-quân phận mỏ đào.
Ải nhạn mơ mòng tin đính ước.
Ruột tằm đau đớn nghĩa cù lao.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc : các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đán bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực;

2017

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NỔI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng xin mời chiếu cố.

2045 MÁY-TRẮNG kính cáo.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-bề ba chuồng mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

HỘI-ĐỒNG-ICH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền của các biên-lai lại để tiện dự-định việc giá tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P., Pan. E. CHATAIGNEAU.

2004 Y. M. Gerardo.

Ta nên chú ý!

Độ nầy mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều đến đâu ; về những bệnh nầy lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!

Nên chú ý thì làm thế nào? Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc:

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên nầy. Thuốc Dépuratif Sensal nầy mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa ; vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ nầy mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc nầy lại thần-hiệu đến cả chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại: Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gó-đa trông sang.

2057

Số 18

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đủ cả tài văn-thơ nhà ngọc phụng châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng lấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Sơn-hiền-nhàn nói :

— Trên có ngự-thư, thì dù không lạy, quan *Sơn* thượng-thư lại dám thay đức thiên-tử mà tỏ ý khiêm-tốn là nghĩa làm sao!

Sơn-hiền-nhàn nói :

— Nếu vậy thì để xin giải thẩm.

Nói chưa dứt lời thì người nhà đã đem những chiếc lụa đỏ giải ở sân lầu. Một viên chưởng-lễ đứng xướng : « *Bái ban* ». *Đậu-quốc-nhất*, và bọn *Chu-công-mộng* đều ngẩn mặt nhìn nhau, nhưng bấy giờ không thể nói thế nào cho được, đành phải cúi đầu sụp lạy.

Khi lạy xong, *Sơn-hiền-nhàn* lại trỏ các ghế ngồi mà hỏi rằng :

Lão-phu lấy ý riêng mà bày các tọa-vị như thế, chẳng biết có phải không?

Các quan đều nói :

— Ngài bày thế này là phải lắm!

Sơn-hiền-nhàn ngảnh lại bảo người nhà rằng :

— Chúng bay vào mời tiểu-thư ra đây kính chào các quan rồi đến ghế ngồi.

Bỗng thấy một bọn nữ-tỳ xúm-xít đưa nàng *Sơn-đại* ra. *Sơn-hiền-nhàn* bảo nàng cúi chào các quan, rồi đến ghế ngồi. Khi ngồi yên rồi, người nhà pha trà uống. *Triệu-công* tức-khắc sai *Triệu-công* liền nói :

— Trên có ngự-thư, sai dám không lạy, quan *Sơn* thượng-thư lại dám thay đức thiên-tử mà tỏ ý khiêm-tốn là nghĩa làm sao!

Sơn-hiền-nhàn nói :

— Nếu vậy thì để xin giải thẩm.

Nói chưa dứt lời thì người nhà đã đem những chiếc lụa đỏ giải ở sân lầu. Một viên chưởng-lễ đứng xướng : « *Bái ban* ». *Đậu-quốc-nhất*, và bọn *Chu-công-mộng* đều ngẩn mặt nhìn nhau, nhưng bấy giờ không thể nói thế nào cho được, đành phải cúi đầu sụp lạy.

Khi lạy xong, *Sơn-hiền-nhàn* lại trỏ các ghế ngồi mà hỏi rằng :

Lão-phu lấy ý riêng mà bày các tọa-vị như thế, chẳng biết có phải không?

Các quan đều nói :

— Ngài bày thế này là phải lắm!

Sơn-hiền-nhàn ngảnh lại bảo người nhà rằng :

— Chúng bay vào mời tiểu-thư ra đây kính chào các quan rồi đến ghế ngồi.

Bỗng thấy một bọn nữ-tỳ xúm-xít đưa nàng *Sơn-đại* ra. *Sơn-hiền-nhàn* bảo nàng cúi chào các quan, rồi đến ghế ngồi. Khi ngồi yên rồi, người nhà pha trà uống. *Triệu-công* tức-khắc sai truyền đề-viện phi ngựa đi lĩnh đề-mục.

Bấy giờ các quan Hàn-lâm đã họp cả ở *Văn-hoa-điện*. Khi thiên-tử giá-lâm, nội-giám tâu rằng :

— Khâm phụng thánh-chỉ, hôm nay khảo-thí văn-thơ tại *Ngọc-xích-lâu*, bây giờ đã gần đến giờ tị, cứ theo chương-trình thì thi về chữ-viết, vậy thánh-thượng cho viết bài gì, xin ban-tứ đề-mục, để thần-đẳng được tuân-chỉ.

Thiên-tử phán hỏi Hàn-lâm-quan, Hàn-lâm-quan tâu xin chữ *chân* thì viết bài « *Y-lan-thảo* », chữ *thảo* thì viết bài « *Huệ-cô-ngâm* » chữ *lệ* thì viết bài « *Qui-sơn-thi* », chữ *triện* thì viết bài « *Hoạch-lân-ca* », mỗi thứ một bức. Thiên-tử phê chuẩn, lại cầm ngự-bút phê thêm chữ « *Mặc-tả* ». rồi đưa nội-giám giao cho truyền-đề-viện phi ngựa đem đến *Ngọc-xích-lâu*.

Khi đề-mục đem đến *Ngọc-xích-lâu*, *Triệu-công* cùng *Đậu-quốc-nhất* và *Sơn-hiền-nhàn* mở xem. Xem xong, sao lục ra hai tờ giấy khác : một tờ đưa cho *Nhan-qui* và một tờ đưa cho nàng *Sơn-đại*. Lại đưa cho mỗi người 4 bức cẩm-tiên để viết. Còn nguyên-bản ngự-đề thì phụng để ở trên long-án.

Khi có đề-mục rồi, *Sơn-hiền-nhàn* truyền các nữ-tỳ phải lui ra cả. Các nữ-tỳ lần-lượt kéo ra, chỉ còn có một mình *Sơn-đại* ngồi ở ghế. Nàng *Sơn-đại* tiếp được đề-mục, không hề luống-cuống, thân-thủ mài mực, rồi mở bức cẩm-tiên, cứ theo thứ-tự mà viết.

Lại nói chuyện *Nhan-qui* là một ông nghè bút-thiếp, dẫu viết được đủ các lối, nhưng không phải là tay văn-học thì còn hiểu *Y-lan-thảo*, *Huệ-cô-ngâm*, *Qui-sơn-thảo* và *Hoạch-lân-ca* là cái gì. Lại trông thấy chữ « *Mặc-tả* » của thiên-tử ngự phê, càng khiếp sợ không biết dường nào.

Nhan-qui nghĩ thầm : mấy bài này ta còn không thuộc, huống chi *Sơn-đại* là một đứa con gái nhỏ tuổi, tất nó cũng chẳng thuộc nào. Nếu hai người cùng quên thì sẽ tâu thánh-thượng xin sao cho một bài.

Nhan-qui nghĩ vậy, đến khi ngẩng đầu trông lên thì thấy *Sơn đại* đang ung-dung ngồi viết, hẳn liền run-sợ, mò-hồi trong mình, toát ra đầm đầm như mưa, luống cuống không biết làm thế nào.

Nhan-qui bất đắc dĩ phải nói :

— Tôi nguyên là chân bút-thiếp, phụng chỉ viết 4 bài ấy thì được, chứ thực không thuộc một bài nào, dám nhờ *Đậu* tiên-sinh và *Triệu-công* tâu giúp cho.

Đậu-quốc-nhất thấy lẫn thì trước nhất, *Nhan-qui* đã viết không xong, mới hoảng-hốt mà rằng :

Nhan tiên-sinh nói phải! Bây giờ ai nhớ được 4 bài cũ ấy thì nên sao lục ra để cho *Nhan* tiên-sinh viết, rồi sau sẽ tâu thánh-thượng.

Triệu-công nói :

— Không thể được! Thánh-thượng đã phê « *Mặc-tả* » thì còn ai dám sao. Nếu tự-tiện sao ra, há chẳng trái lời thánh-chỉ.

Đậu-quốc-nhất nói :

— Không phải dám trái thánh-chỉ, nhưng thi chữ viết và thi thơ-văn không giống nhau. Người viết chữ tốt, có nhiều người không thuộc sách. Ta nên đem cái sự tình ấy tâu trình thánh-thượng, chỉ vì thời-giờ gấp bách, đi lại không kịp, cho nên tôi phải nói sao ra, rồi sau sẽ tâu.

Triệu-công nói :

— Nếu cả hai bên cùng quên thì tâu xin một thể, nay một bên, nhỡ được, lại chỉ tâu xin cho một bên thế thì sao gọi là thi!

Bọn *Chu-công-mộng* nếu có người nhớ thì cũng bảo thầm cho *Nhan qui* viết, nhưng ngặt vì nỗi chỉ nhớ lõm-bõm, chẳng ai thuộc được cả bài, bất-đắc-dĩ mới phải đồng thanh mà nói rằng :

— *Triệu* tiên-sinh nói rất phải! âu là hãy đợi *Sơn* tiểu-thư viết xem thế nào, rồi sẽ khu-xử.

Bỗng thấy nàng *Sơn-đại* đã viết xong tất cả 4 bức *chân*, *thảo*, *triện*, *lệ*, rồi ngảnh lại nói với *Sơn-hiền-nhàn* rằng :

— Con đã viết xong 4 bài rồi, hãy giờ đệ trình ngự-lãm, hay là hãy đưa liệt-vị tiên-sinh coi.

Sơn-hiền-nhàn còn ngần-ngừ chưa kịp trả lời. *Triệu-công* nghe nói, liền cười mà bảo rằng :

— Nếu vậy hay! *Sơn* tiểu-thư đã thuộc bài mà viết xong rồi. Cái này không vì như các phong-hàm tấn-chương khác, dẫu cho mọi người xem, cũng không hề chi!

Sơn-hiền-nhàn truyền người nhà đặt một cái thư-án ở khoảng giữa, đem 4 bức viết giả ở trên để các quan xem. Các quan « ùng dứng dậy đến xem, trông thấy chữ *chân* tươi như hoa nở, chữ *thảo* đẹp như rồng múa, chữ *lệ* đầu *Sấu-ung* khó lòng theo kịp, chữ *triện* đầu *Lữ-tư* vẫn đã bằng, ai nấy đều lắm-nhầm gật đầu, tấm tắc khen ngợi.

Nhan-qui nghĩ thầm : ta không thuộc bài thì không viết nữa, chẳng ai biết xấu tốt thế nào, còn hơn vẽ ra mà không được tốt bằng, lại thêm mua một trò cười vậy. *Nhan-qui* nghĩ vậy, mới nín lặng không nói gì. *Đậu quốc-nhất* cũng nhìn mà ngẫn người ra.

(Còn nữa)

1 p.; Ng-v-Giự, 1 p.; Ng-v-Bằng, 1 p.; Trần-doãn-Soái, 1 p.; Phạm-Thụ, 1 p.; Thái-v-Du, 1 p.; Đào-Thái, 0 p. 50; Ng-v-Tôn, 0 p. 5 ; Ngô-đình-Hiển, 0 p. 50; Ng-v-Khiêm, 0 p. 5 ; Trần-v-Tăng, 0 p. 50; Đinh-v-Trà, 0 p. 50; Đặng-đức-Nghi, 0 p. 5 ; Ng-công-Tỷ, 0 p. 50 ; Phạm-v-Chính, 0 p. 5 ; Ng-v-Anh, 0 p. 50; Trần-văn-Vượng, 0 p. 50; Lê-v-Nhĩ, 0 p. 20 ; Ngô-văn-Chuyên, 0 p. 2 ; Ng-v-Sinh, 0 p. 10; Bùi-văn-Tuất, 0 p. 20; Lương-cao-Giao, 0 p. 20; Ng-v-Khuyến, 0 p. 10; Ng-v-Ngôn, 0 p. 10; Vũ-hách-Nam, 0 p. 10; Phạm-Nhung, 0 p. 20; Ng-v-Miện, 0 p. 10; Ng-tiến-Sinh, 0 p. 5 ; Đỗ-v-Khát, 0 p. 2 ; Lê-bá-Nghĩa, 0 p. 20; Ng-Cung, 0 p. 20; Ng-v-Biên, 0 p. 30; Vũ-Nôi, 0 p. 30; Trịnh-đình-Nai, 0 p. 10; Lương-văn-Năm, 0 p. 20; Đoàn-Thu, 0 p. 20; Đinh-v-Năm, 0 p. 20; Vũ-văn-Khiên, 0 p. 20; Ng-v-Mọc, 0 p. 20; Lưu-đắc-Mộc, 0 p. 20; Vũ-Phiên, 0 p. 20; Đỗ-duy-Kỳ, 0 p. 20; Ng-v-Vi, 0 p. 1 ; Trần-tất-Lộc, 1 p.; Vũ-v-Tám, 2 p.; Ngô-như-Bảo, 2 p.; Tô-đình-Huy, 3 p.; Lê-quang-Ngoạn, 3 p.; Hoàng-v-Hoán, 5 p.; Phạm-đình-Minh, 2 p.; Trần-như-Bích, 3 p ; Vũ-cao-Minh, 3 p.; Đặng-văn-Long, 2 p.; Phạm-v-Mỹ, 1 p.

Tổng cộng là : 163 p. 00.

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémence au — HANOI
ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo

3022

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong.

3724

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

防海內河

茶名子獅泰金號正

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tầu Ô-long, Liên-tâm, Thúy-tiên, tại Haiphong hiện là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là hảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý khách lại mua, và nhân buổi đấu xảo ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 15 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè rất quí ở bản hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản-hiệu, sau này xin quý-khách có mua chè nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này :

KIM-THÁI hiệu sư-tử ; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-kỳ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Xin nhận cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI
Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

代行本
理局黃號
售街真綢
客等價在
光主臺海
顧謝遠防
品以近華
認利聽人
有便名街
獅請今壹
子君再百
唸採開四
茶買夫十
爲各店號
記埠在開
誓河張有內多

Dùng thời, Những bịnh nhọt lá: XANH-XAO, ÔM-CÂY, ĐAU LƯNG mỗi gói cũng trị TIN-THẦN thì Thầy thuốc đều chịu bằng là:

NUCLOCITHOL

Thuốc hiệu LÂM trừ bịnh đàn-bà đã lại trừ tiệt các bịnh sáng MÁU-HUYẾT và cũng cắt CẶN-CỘT. Thường người ta dùng nó khi đau mới giới đặng chờ mau lành mạnh, mà người là trừ những bịnh kể trên đây.

Cách dùng : sáu hoàn một ngày.

Thuốc bán tại tiệm ông GUILLAUD Thầy bào chế thuốc nhứt hạng tại TOURANE (France).

Tiệm tại Hanoi : Tiệm thuốc của ông **Ed. CHASSAGNE**

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngặt 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chữa nhà máy giêm Hanoi, giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Chương-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thỏa khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VỌ-SUNE
Chủ-hiệu Đông-xương-Long
Đại-lý-khí-xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

• Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được! •

Rượu bổ-dào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-dào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất quí để trị các chứng bệnh như : **kém ăn ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ**, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được võ-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế **MONTÈS**, 54, phố **Tràng-tiền**, Hanoi.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi tới.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

3033

SẮP MỞ Cuba

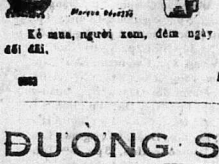
PACHOD Frères & Cie LYON

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

專售人參鹿門燕窩行內阿家寶

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ học, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh sảo, thứa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các quí-khách có lòng chiếu cố thì mạn đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đều bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA, Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

3032

THUỐC HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP
MẠNH MẼ
BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu **BYLA**
26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酷補

J. BLANC *(dệt nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Mỗi ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每時食客啞每客啞沒喊謳欺喫稍

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2099

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHÚ & Cie Ở VINH

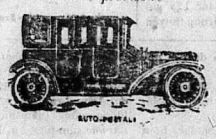
GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi : 30$00
Hạng nhì ta hay đi : 20$00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI BÁN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây thép trước 2 ngày.
Nên đi ngay kẻo mua vé không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

AUTO-RENAULT

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ tư đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sang hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek đi. — Thứ năm 5 giờ chiều có tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sang hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

Bình phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được tráng-kiện.

Người ốm mới khỏi nống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Thốc-Tờ Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên uống rượu vang. *BẠN HÀNG BẢN QUỐC ôi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn*, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX : mua rượu ấy thì có lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà hiệu ấy chỉ chuyên về nghề buôn rượu vang thôi.

LAXO SODYL

Một thứ hạt gạp chất muối của loài quả thì xúi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẽ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền : 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại :

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Công-ty Panama có trúng số độc-đắc lợi (Obligations Panama à lots). Lúc mua phải mất ngay 20 quan, còn thì 5 tháng nữa thì chúng mới đòi 1 lần, trong mười lần. Như vậy mỗi kỳ đòi mỗi xu cũng chưa được quyền cho lắm, như là mình đã nộp 20 đồng rồi vậy, và đến lúc trái đơn trúng số độc-đắc lợi mình được lĩnh nguyên số tiền là 500.000 quan bước sau thì nếu cứng trúng một số to to vào 50 hay 100 thì cũng được hơn 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là cái chắc. Mỗi năm có hai lần rút số, mua từ tháng giêng là vừa.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt.

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY :

1 số 10.	500.000 quan	264 lố	2.000 quan
1 số 10.	250.000 —	1.320 lố	400 —
2 số 10.	100.000 —	13.200 lố	1.000 —
250 lố	10.000 —	1.780.300 trái đơn hoàn lại tiền	400 —

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số chỉ cao nên xin số trái đơn nên ta trúng luôn.

Cần là được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ phí tổn chi cả. Đến lần rút số có nhiều được một vài đồng bạc số trúng số, không phải trả lại tiền. Các số lẻ trong bảng lý đăng vào đây, nên đơn đã gửi nhà ngân hàng, đến khi rút số trái đơn ra thì đến xem được, thấy như điều khoản trong bảo kiết rõ ràng ngày 13 Mars 1900. Bảo kiết lý là một bảo kiết bảo chắng, giữ gìn như bảo nhà nó trái đơn không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự cứ chịu rút số lấy tại gởi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 18 Rue Paperi, MARSEILLE, France

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)